

Verantwoord recycelen van luiers levert grote milieuwinst op

Joris Polman's artikel in de telegraaf van maandag 16 oktober suggereert dat recycelen van luiers mogelijk een levensgevaarlijk plan zou zijn en dat het RIVM onderzoek zal gaan doen. Denk bijvoorbeeld aan bacteriën en medicijnresten. Dit is een begrijpelijke gedachte als je luiers zonder veel waarborgen verwerkt in nieuwe producten die besmet kunnen zijn met de bacteriën van de gebruikers.

Wij passen een veilige methode toe die veel milieuwinst oplevert. In ons proces verhitten we luiers samen met rioolslib boven de 250 °C bij 40 bar langer dan 10 minuten met stoom. Dat overleeft geen enkele bacterie of virus (sterilisatie met stoom is normaal 3 à 5 minuten bij 134 °C).

Aanvullend hebben we onderzoek gedaan naar medicijnresten. Het blijkt dat we die zeer effectief afbreken. Dit onderzoek is gepubliceerd in H2O vakartikelen met medewerking van de Radboud Universiteit (open bron www.h2owaternetwerk.nl/vakartikelen). Dit is een enorme sprong voorwaarts voor deze behandeling van luiers samen met rioolslib. Want tot op heden belandt een grote vracht aan medicijnen die wij slikken via de wc in het riool en komt een derde daarvan nu in het oppervlaktewater.

Tenslotte meldt het artikel dat de heer Raymond Gradus denkt dat het proces te veel energie vraagt. Wij begrijpen zijn gedachtegang, maar bij dit proces is het toch anders. We verhitten inderdaad met stoom en dat kost natuurlijk energie. Maar bij het afkoelen kunnen we de stoom voor een deel opnieuw gebruiken. Nog belangrijker: door het verhitten 'koken' we de luiers met inhoud en het rioolslib als het ware gaar voor de biogasbacteriën. Die maken daardoor extra veel biogas. Per saldo levert dit een mooie CO₂-besparing op. Uiteindelijk maken we uit rioolslib en luiers maar liefst vier veilige producten: biogas voor groene stroom, biomassa voor groene stroom, kunstmest en plastics.

Tenslotte: het RIVM is al ruim anderhalf jaar bezig met dit onderwerp en we hebben veel informatie en wetenschappelijke kennis uitgewisseld. Omdat ons project 'voorloopt', is er heel veel gedaan wat bij andere projecten nog ontbreekt. Ons proces voldoet daarom al aan alle wettelijke milieueisen en is daarom door de overheid toegelaten (vergund). Conclusie: met een veilige, onderbouwde en door de overheid goedgekeurde methode levert recycelen van luiers grote milieuwinst op. Een harde noodzaak op weg naar een circulaire en klimaat neutrale samenleving!

Willem Elsinga   directeur Elsinga Beleidsplanning en Innovatie,
  patenthouder luierecyclingtechnologie

Gerard van Gorkum   directeur ARN B.V. (waar de eerste full scale-installatie wordt gerealiseerd)